

UPPFÖLJNING AV PROJEKT MATLYFTET I STOCKHOLMS STAD

Lars Sonde
Åsa von Berens

Rapporter/Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum 2021:3 ISSN 1401-5129

FÖRORD

Stockholms stad har sedan 2019 genomfört särskilda satsningar på aktiviteter kring mat och måltider för att motverka undernäring, ofrivillig ensamhet och stärka den sociala dimensionen kring måltidssituationen för den äldre. Intresset har varit stort och variationen av aktiviteter som har genomförts har också varit stor. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum fick 2021 i uppdrag att sammanställa hur medel används och om intentionerna med Matlyftet har uppnåtts.

Våra utredare har fått ta del av en brokig samling aktiviteter och investeringar, som visar på initiativkraft och idérikedom. Säkerligen har de många aktiviteterna varit både uppskattade, välbesökta och skapat nya givande möjligheter. Men huruvida satsningen Matlyftet verkligen har påverkat undernäring, ofrivillig ensamhet och om den har stärkt den sociala dimensionen kring måltidssituationen kan inte sammanställningen och analysen ge svar på. Ett bidragande skäl är att de enskilda aktiviteterna inte följts och utvärderats systematiskt och metodiskt på ett sådant sätt att detta blir möjligt.

Detta kan vi lära av! Med vägledning om hur en god idé kan följas och utvärderas kan kommande satsningar inte bara nå mål utifrån satsningens fokus, utan chefer och medarbetare kan också systematiskt lära av sina egna erfarenheter. Det är så beprövad erfarenhet skapas. Med hjälp av beprövad erfarenhet kan vi säkerställa god kvalitet i äldreomsorgens utvecklingsarbete.

Stort tack till alla som medverkat med kloka tankar och synpunkter. Och en stor eloge till alla er som med era olika aktiviteter och initiativ vill värna och utveckla mat- och måltidssituationen för den äldre!

Stockholm september 2021

Åsa Hedberg Rundgren

Direktör, Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	1
BAKGRUND	3
<i>Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag</i>	<i>8</i>
METOD.....	9
RESULTAT	10
<i>Frågeställning 1: Vilka förväntningar fanns hos äldreförvaltningen och stadsdelarna..</i>	<i>10</i>
<i>Frågeställning 2: Vilka aktiviteter beviljades medel?</i>	<i>11</i>
<i>Frågeställning 3: Vad var syftet med de aktiviteter som genomfördes?.....</i>	<i>12</i>
<i>Frågeställning 4: Vilka var målgrupperna för aktiviteterna och kunde de nås?.....</i>	<i>13</i>
<i>Frågeställning 5: Vilka aktiviteter uppfattades som lyckade och varför?</i>	<i>15</i>
<i>Frågeställning 6: Kan aktiviteterna fortleva utan externa medel?.....</i>	<i>17</i>
<i>Frågeställning 7: Vilka hinder finns för att resultaten ska bli kvarstående?</i>	<i>18</i>
DISKUSSION	19
REFERENSER	21

SAMMANFATTNING

I budgeten för 2019 fick äldrenämnden i Stockholm i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra projektet *Matlyftet* med syfte att stärka den sociala dimensionen kring måltidssituationen för den äldre, motverka undernäring, ofrivillig ensamhet och sprida goda exempel. Arbetet initierades av äldreförvaltningen, och elva av stadens tretton stadsdelsförvaltningar ansökte om medel. Även 2020 och 2021 avsattes medel och i dag (våren 2021) är alla stadsdelar med. I februari 2021 fick Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum ett uppdrag från äldreförvaltningen att utvärdera aktiviteterna i matlyftet med fokus på det första året, 2019.

Vid projektets början träffade projektansvariga koststrateger vid äldreförvaltningen de representanter för enheter och organisationer i stadsdelarna som i sitt arbete har kontakt med äldre personer. Vid träffarna diskuterade man vilka möjligheter och utmaningar som fanns för att skapa gemensamma måltider. Därefter fick stadsdelsförvaltningarna ansöka om medel. Ansökningarna innehöll ett flertal planerade aktiviteter inom olika områden. Till exempel studiecirklar med föreläsningar om mat och måltider, smakprovningar, caféverksamhet, soppluncher, dagsutflykter eller fester vid stora högtider. Totalt tilldelades stadsdelsförvaltningarna 3,1 miljoner kronor för år 2019.

I Stiftelsen Äldrecentrums arbete med uppföljningen togs ett antal frågeställningar fram om förväntningar på projektet, vilka aktiviteter som beviljades medel, syftet med aktiviteterna, målgruppen, vad som krävs för att resultaten ska bli bestående och möjligheten att fortsätta utan externa medel.

För att besvara frågeställningarna gjorde vi intervjuer med nyckelpersoner i projektet, både inom äldreförvaltningens organisation och ansvariga och kontaktpersoner vid stadsdelsförvaltningarna. Utöver intervjuerna studerade vi den dokumentation som fanns i projektet: tjänsteutlåtande, informationsbrev, ansökningar om medel, fördelning av medel samt de årliga uppföljningar som skickats in av kontaktpersonerna. Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag pågick under perioden mars till och med juni 2021.

Uppföljningen visar att projekt Matlyftet har genererat många olika aktiviteter som engagerat ett stort antal äldre personer i Stockholms stad. Det finns en stor entusiasm hos både ansvariga och de som genomfört aktiviteterna och trots svårigheten att följa upp, utvärdera och se effekter av de genomförda aktiviteterna är åsikten över lag att man lyckats bra med det som åstadkommits. Vi kan konstatera två saker: Vill man i stadsdelen nå en större grupp människor – oavsett bakomliggande förutsättningar och behov – så är subventionerade måltider ett möjligt sätt. En kombination av måltider och underhållning eller föreläsningar har testats och lockat deltagare. Vill man i stället nå den grupp äldre som av olika anledningar

är socialt isolerade, eller riskerar att bli, måste man i stället använda någon form av uppsökande verksamhet. Då handlar det mycket om motivationsarbete och att erbjuda sociala aktiviteter. De uppsökande insatser som fungerat och som genomförts inom projekt Matlyftet har ofta involverat hemtjänstens personal.

Stiftelsen Äldrecentrums slutsatser är att ansvariga för Matlyftet fortsättningsvis behöver diskutera och prioritera frågor om framtida projekts tidslängd – där tid för planering och utvärdering finns med – och metoder för systematisk uppföljning för att skapa möjligheter att förstå värdet och mäta effekter av de aktiviteter som genomförs.

Avslutningsvis. Utifrån sammanställningen i rapporten kan vi se att Matlyftet visat att det finns många goda idéer att lära av, både inom och utanför staden. Förslagsvis anordnar äldreförvaltningen framöver regelbundna seminarier där de olika stadsdelarna erbjuds att berätta om sina satsningar inom Matlyftet.

BAKGRUND

Äldreförvaltningens planeringsavdelning skriver i ett tjänsteutlåtande till äldrenämnden från maj 2019 (Äldreförvaltningen 2019):

”... ofrivillig ensamhet och social isolering kan innebära en risk för bland annat psykisk ohälsa, sämre matvanor och nedsatt självkänsla. Vid nedstämdhet är det inte ovanligt att matlusten minskar och att måltider glöms bort. Ett minskat energi- och näringsintag leder till undernäring och det finns även större risk för fall och psykisk ohälsa. För personer i ordinärt boende är det därför viktigt att kunna erbjudas gemensamma mötesplatser. Möjligheten att inta måltider tillsammans med andra kan vara ett naturligt sätt att bryta ensamhet och skapa förutsättningar för samtal”.

I betänkandet *Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer SOU 2017:21* (Utredningen om nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen 2017), konstateras att sociala aktiviteter är viktiga för äldre personers välbefinnande och att kommunernas samarbete med och stöd till det lokala civilsamhällets arbete är värdefullt, till exempel pensionärsorganisationerna, träffpunkter, studiecirklar, väntjänst och andra aktiviteter som främjar social samvaro och gemenskap. Utredaren skriver att många äldre deltar i de olika verksamheterna som erbjuds men samtidigt har det visat sig svårt att nå en specifik grupp, sköra hemmaboende äldre personer.

Ensamhet

I en avhandling från 2015 studerades ensamhet hos gruppen sköra hemmaboende äldre. Författaren konstaterar att de som kände sig ensamma hade betydligt fler hälsobesvär och sämre hälsostatus jämfört med de som inte kände sig ensamma. Det konstateras också att det är svårt för den sköra äldre personen att bryta ensamheten på grund av olika ”barriärer”, såväl fysiska som psykologiska och sociala. De fysiska var främst nedsatt hälsa och funktionsförmåga – det går inte längre att göra något spontant eftersom hen behöver hjälp av andra för att komma någonstans. De psykologiska beskrevs som att hen är rädd, till exempel rädd för att gå ut, rädd för att falla, och en brist på tilltro att det kan bli bättre. Nedstämdhet är vanligt bland dem som beskriver att de upplever sig vara ensamma. De sociala hindren kan vara att personen förlorat sin partner eller andra viktiga anhöriga och vänner. Det finns ingen kvar att dela sin vardag med och som kan stödja en att ta nya kontakter (Taube 2015).

Stockholms stad och dess stadsdelar erbjuder mötesplatser och aktiviteter likt många andra kommuner i landet. Av de 205 kommuner som besvarade en enkät från Socialstyrelsen 2011, svarade drygt 87 procent att de erbjöd allmänt inriktade insatser till äldre personer. I de flesta fall är insatserna träffpunkter där det erbjuds social samvaro och sysselsättning eller aktiviteter i form av till exempel underhållning, bingo, kulturaktiviteter, studiecirkel, hobbyverksamhet, gymnastik, massage och ”relax”, utflykter och föredrag. Ofta finns ett café vid träffpunkten och ibland även lunchservering (Socialstyrelsen 2011).

Utredaren i SOU 2017:21 skriver att det saknas säker kunskap om hur ensamhetskänslor kan brytas men att det ändå går att slå fast en del avgörande faktorer. Till exempel behöver någon vara ansvarig, oavsett om det handlar om en träffpunkt där man kan fika, en gemensam kulturaktivitet eller promenader, och att den personen (oavsett om det är en personal eller volontär) måste ha rätt utbildning och stöd omkring sig. Dessutom kan det vara bra om åtgärden är riktad till enskilda individer (Lund 2015). Samtidigt har gruppaktiviteter visat sig reducera ensamhet i högre utsträckning än insatser riktade mot en enskild individ (Cedersund och Ågren 2017). I dag finns alltså inte belägg för om insatser riktade till enskilda individer eller gruppaktiviteter är mest effektivt.

Även Lena Dahlberg, forskare vid Högskolan Dalarna och Karolinska institutet, konstaterar att kunskaperna fortfarande är dåliga om vilka insatser som egentligen fungerar när det handlar om att bryta isolering och känslor av ensamhet. En lång rad åtgärder har undersökts i olika studier. Många studier har dock brister, till exempel genom att det saknas kontrollgrupp eller en definition av den ensamhet vi undersöker. Är det social ensamhet, social isolering eller emotionell ensamhet, vilket enligt Dahlberg är olika saker. Att vara socialt ensam innebär att man saknar band till vänner och bekanta som man känner samhörighet med, trots att man skulle vilja ingå i sådana sammanhang. En del människor har få sociala kontakter och är nöjda med det, och då handlar det om social isolering snarare än känsla av ensamhet. Vid emotionell ensamhet saknar man en förtrogen person att anförtro sig åt på djupet, och det kan man ju göra även med ett mycket rikt kontaktnät. En studie som mäter endast antal sociala kontakter ger därför inget mått på hur ensamma studiedeltagarna känt sig. Tyvärr blandas de här begreppen ihop, även inom forskningen säger Lena Dahlberg i en artikel i tidskriften *Medicinsk vetenskap* (Lund 2015).

Forskning visar att ensamhet är vanligare bland äldre, och att graden av ensamhet ökar med stigande ålder. Dahlberg och medarbetare konstaterar att andelen äldre (70 år och äldre) som i undersökningar svarar att de ofta eller nästan alltid känner sig ensamma har varit närmast densamma sedan 1992 (Dahlberg m fl 2018). Vid den senaste undersökningen 2014 var det 11,3 procent, jämfört med 12,4 procent år 1992 (Nilsen m fl 2019).

Men som beskrivits ovan är det skillnad på att känna sig ensam och att besväras av ensamhet.

Stiftelsen Äldrecentrum genomförde 2019 en befolkningsstudie inom projektet *Äldrevänlig stad*. En enkät skickades till ett slumpmässigt urval äldre personer i Stockholms stad (Sonde och Johansson 2020). I enkäten fanns frågan om man besvärades av ensamhet och i så fall hur ofta? Av de nära 2 500 personer som besvarade enkäten var det 40 procent som svarade att de någon gång besvärades av ensamhet. Sex procent uppgav att det var dagligen eller flera gånger i veckan. Det är alltså en lägre andel än Dahlberg och medarbetare sett, vilket kan förklaras av att frågeformuleringarna skiljde sig åt, liksom vilka åldersgrupper som undersöktes och vilka områden, hela landet respektive Stockholms stad.

Fortsatta analyser av svaren på Stiftelsen Äldrecentrums enkät visade att tre procent av de svarande besvärades av ensamhet dagligen. Omräknat på staden i stort innebär det nästan 4 700 personer. Det fanns en följdfråga om de ville få hjälp att bryta ensamheten. Totalt var det två procent som både besvärades av ensamhet dagligen och som ville ha hjälp att ändra på det. Omräknat till staden i stort skulle det innebära nästan 3 000 personer och cirka 250 personer i en stadsdel med 12 000 personer över 65 år (Sonde m fl 2021).

Undernäring

Socialstyrelsen konstaterar i sitt kunskapsstöd om att förebygga och behandla undernäring (Socialstyrelsen 2020) att undernäring definieras som en näringsrubbing i form av brist på näringsämnen (Socialstyrelsen, Termbanken) som orsakar sjukdom eller försämring av kroppssammansättning, funktionsförmåga eller sjukdomsförlopp. Undernäring kan även ses vid övervikt. Att vara undernärd på grund av otillräckligt energi- och näringsintag är förenat med flera negativa följder, som förlust av muskelmassa, svaghet, ökad fallrisk, infektionskänslighet, trycksår, depression, trötthet och ett sämre välbefinnande (Volkert m fl 2019, Cederholm m fl 2017).

I Sverige förekommer undernäring framför allt bland äldre personer (Amcoff 2012). Med ökande ålder ökar risken för sjuklighet och funktionsnedsättning som i sin tur ökar risken att utveckla undernäring. Ensamhet vid måltid kan vara en orsak till att aptiten minskar och risken för undernäring ökar, det finns stöd i vetenskapen för att aptit och matintag stimuleras när en måltid intas i sällskap med andra (Volkert m fl 2019).

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om förebyggande av och behandling vid undernäring (Socialstyrelsen 2014) är socialnämnden

skyldiga att säkerställa att det finns rutiner för hur risker för undernäring ska upptäckas inom hemtjänst och vissa boendeformer. Men Socialstyrelsen skriver att arbetet med undernäring underprioriteras i hälso- och sjukvården och socialtjänsten och att det skiljer sig över landet. I dag finns ingen täckande nationell statistik över hur många personer inom hälso- och sjukvård som har diagnostiserats för undernäring eller har en risk för undernäring.

Projekt Matlyftet

I budgeten för 2019 fick äldrenämnden i Stockholm i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra projekt Matlyftet. Syftet med Matlyftet är att stärka den sociala dimensionen kring måltidssituationen för den äldre, motverka undernäring och ofrivillig ensamhet och sprida goda exempel. Innan ansökningstiden påbörjades bjöds förebyggande enheter (träffpunkter, mötesplatser) från stadsdelsförvaltningarna, samt ideella organisationer inom Stockholms stad in till samverkansmöten. Syftet med mötena var att projektansvariga koststrateger vid äldreförvaltningen skulle få träffa de enheter och organisationer som i sitt arbete har kontakt med äldre och kartlägga möjligheter och utmaningar för att skapa gemensamma måltider. De medverkande lämnade också förslag på olika aktiviteter som de ville genomföra. Därefter ombads stadsdelsförvaltningarna att inkomma med ansökningar om medel från projekt Matlyftet. Elva stadsdelsförvaltningar ansökte och tilldelades totalt 3,1 miljoner kronor från äldreförvaltningen (tabell 1).

Ansökningarna innehöll ett flertal planerade aktiviteter, bland annat studiecirklar med föreläsningar om mat och måltider, smakprovningar, caféverksamhet, soppluncher, dagsutflykter, måltidsvän, måltidsvärdar och fester vid stora högtider (tabell 1).

Tabell 1. Äldreförvaltningens fördelning av medel och stadsdelarnas planerade aktiviteter inom projekt Matlyftet 2019.

Stadsdel (beviljade medel kr)	Planerade aktiviteter
Totalt 3 106 500 kr	
Bromma (675 000)	Studiecirkel med föreläsningsserie med fokus på mat och måltider. Måltidsvän. Anordna möjligheter att värma medtagen matlåda eller köpa mat på plats. Starta matlagningsträffar för seniorer. Producera VR film från en saluhall. Personalkostnader för genomförande och uppföljning.
Enskede-Årsta-Vantör (400 000)	Food truck-event. Smakprovning av frukt och grönt. Matlagningsgrupp/studiecirkel. Transport av varm/kall mat. Minimässa och hälsovecka. Utrustning till kök. Picknick, Sommarutflykt. Grupp som promenerar tillsammans till närliggande restaurang.
Farsta (250 000)	Starta caféverksamhet: Fyra tematräffar med matkulturella inslag.
Hägersten-Liljeholmen (400 000)	"Soppluncher" i mindre sällskap på två mötesplatser, 1 ggr/vecka, start i maj månad. Dagsutflykter. Måltidsvärdar (Älvsjö). Ledsagning och transport till Älvsjöträffen (Älvsjö).
Hässelby-Vällingby (250 000)	Föreläsning kring betydelsen av fysisk aktivitet, kost. Provsmakning av hälsomeny. Anordnande av kulturella och sociala aktiviteter.
Rinkeby-Kista (200 000)	Utbildning för personal och äldre på aktivitetscenter gällande kost och hälsa. Sommarutflykter. Annonsering av aktiviteter. Personal vid aktiviteter. Råvaror till aktiviteter. Inventarier till aktiviteter.
Skarpnäck (75 500)	Hälsodagar, fyra föreläsningar. Skördefest.
Skärholmen (309 000)	Ta emot mindre antal deltagare för gemensam måltid. Personal vid aktiviteter, inventarier till lokal, informationsmaterial. Matlagningsgrupp för män, matlagningsgrupp för kvinnor.
Spånga-Tensta (450 000)	Måltidsvän, personal följer äldre till matsalen och ger personligt stöd under måltiden. Stöd ges alla dagar i veckan. Studiecirkel för äldre. Öppethållande träffpunkter vid högtider, prova på aktiviteter, integrera äldre från andra kulturer. Promenadsällskap till restaurang. Transport till öppna träffpunkter. Sopplunch i social gemenskap.
Södermalm (35 000)	Köpa in surfplattor för digitala inköp av matvaror. Matskola.

Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag

Satsningen på Matlyftet har fortsatt 2020 och 2021 och den årliga summan har ökat till åtta miljoner kronor 2021. För att få hjälp att utveckla arbetet framöver kontaktades Stiftelsen Äldrecentrum av äldreförvaltningen med önskemålet att utvärdera aktiviteterna i Matlyftet. Fokus skulle ligga på de aktiviteter som genomfördes 2019 med analyser av vilka typer av aktiviteter som är värdefulla för äldre personer.

Utifrån Matlyftets syfte 2019: *”Att stärka den sociala dimensionen kring måltidssituationen för den äldre, motverka undernäring och ofrivillig ensamhet och sprida goda exempel”*, togs följande frågeställningar fram:

- Vilka förväntningar fanns på Matlyftet hos äldreförvaltningen och i stadsdelsförvaltningarna?
- Vilka aktiviteter beviljades medel och genomfördes?
- Vad var syftet med de aktiviteter som genomfördes?
- Vilka var målgrupperna för aktiviteterna och kunde de nås?
- Vilka aktiviteter uppfattades som lyckade och varför?
- Kan aktiviteterna fortleva utan externa medel?
- Vilka hinder finns för att resultaten av satsningen Matlyftet ska bli kvarstående?

METOD

För att besvara frågeställningarna gjordes intervjuer med nyckelpersoner i projektet. De fanns dels inom äldreförvaltningens organisation, där två koststrateger ansvarar för projektets genomförande, dels inom respektive stadsdelsförvaltning där utsedda kontaktpersoner ansvarar för eller samordnar aktiviteterna i den egna stadsdelen. Totalt genomfördes 14 intervjuer.

Svaren från intervjuerna grupperades och analyserades utifrån frågeställningarna. Belysande citat plockades ut för att markera de uppfattningar som kom fram.

Utöver intervjuerna studerades den dokumentation som fanns i projektet: Tjänsteutlåtande, informationsbrev, ansökningar om medel, fördelning av medel samt de årliga uppföljningar som skickats in av kontaktpersonerna.

Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag pågick under perioden mars till och med juni och avrapporterades till äldreförvaltningen den första juli 2021.

RESULTAT

Frågeställning 1: Vilka förväntningar fanns hos äldreförvaltningen och stadsdelarna

Från äldreförvaltningens sida skrevs i ett tjänsteutlåtande att

”ofrivillig ensamhet och social isolering kan innebära en risk för bland annat psykisk ohälsa, sämre matvanor och nedsatt självkänsla”.

Äldreförvaltningen såg en koppling mellan ofrivillig ensamhet och mat och måltider och att de olika delarna påverkar varandra. Social isolering ökar risken för sämre matvanor som i sin tur ökar risken för ohälsa, både fysisk och psykisk. Omvänt bör alltså insatser som påverkar den sociala ensamheten och matvanor ge positiva effekter.

”Möjligheten att inta måltider tillsammans med andra kan vara ett naturligt sätt att bryta ensamhet och skapa förutsättningar för samtal.”

En av de ansvariga koststrategerna menade att beslutet om Matlyftet var ett erkännande av hur viktigt det är att lyfta frågor kring mat och måltider men också att det gav möjligheter för stadsdelarna att utveckla sina verksamheter.

”Jag tyckte det var väldigt glädjande då man kände att de ville lyfta måltiderna, men också att förebygga ofrivillig ensamhet. Det är ju någonting som går hand i hand, verkligen. Också en möjlighet att skapa mervärde i organisationerna.”

I intervjuerna med kontaktpersonerna i stadsdelsförvaltningarna handlade svaren på frågan om förväntningarna på projektet ofta om att ha möjlighet att kombinera erbjudanden om mat eller fika med utbildning eller underhållning. En av dem sa:

”Att skapa någonting kring mat, det är något som är väldigt viktigt sett till mina tidigare erfarenheter. Så fort du har någonting att erbjuda (mat, samvaro, underhållning) så underlättar det samtal och information. Vi får veta hur de upplever hemtjänsten och vad som behöver utvecklas. ... Allt som gör måltiden bättre underlättar för så mycket annat, trivseln, upplevelsen kring måltiden”.

En annan kontaktperson sa:

”Vi hade stora förväntningar och speciellt för år 2019. Vi satsade på föreläsningar för att utbilda våra äldre

i kost och hälsa och så. Vi anlidade föreläsare och i samband med föreläsningen bjöd vi på mellanmål. Jag tycker att det blev succé”.

En tredje person berättade att deras förväntan och ambition bland annat var att förgylla matsituationen på vård- och omsorgsboendena genom att till exempel skaffa finare porslin. Möjligheten att nå fler än vad man gör i den ordinarie verksamheten var en annan vanlig förväntan:

”Vi tänkte att nu finns det verkligen en möjlighet att försöka hitta aktiviteter som kan locka hit fler seniorer till våra mötesplatser, och som vi inte når i vanliga fall”.

En annan sa:

”Om man jobbar i kommunal verksamhet så är man ganska begränsad med pengar när man vill göra olika saker. Men nu kunde vi kanske få göra saker som går utöver den vanliga verksamheten. Jag som kostvetare vet ju betydelsen av att äta en bra måltid i en social samvaro”.

En ytterligare kategori var de som såg en möjlighet att fortsätta erbjuda aktiviteter som man prövat tidigare med lyckat resultat. Ett exempel var matlagningskurser för män.

”Det var en lyckad satsning och framför allt lyckades den locka män som annars är svårlockade. Så när Matlyftet kom tänkte vi att vi skulle spinna vidare på den här tanken och dammade av det gamla materialet.”

Frågeställning 2: Vilka aktiviteter beviljades medel och genomfördes?

De aktiviteter som beviljades medel från Matlyftet (redovisas i tabell 1), skilde sig när det gällde typ av aktiviteter och målgrupper men också inom och mellan stadsdelarna. Nedan beskrivs aktiviteterna i fyra olika grupper efter dess huvudsakliga syfte. I en del fall överlappar de varandra:

1. **Social samvaro.** I den här gruppen av aktiviteter finns sammankomster kring större helger, soppluncher, fika, picknick, men också bussutflykter. Tyngdpunkten ligger på den sociala samvaron med någon form av förtäring som erbjuds gratis eller till reducerat pris.
2. **Social samvaro + kunskapshöjande aktiviteter (föreläsningar, matlagningskurser).** Vid de här aktiviteterna låg fokus på undervisning eller information om kosten och träningens bety-

delse för att må bra. I anslutning till föreläsningarna erbjöds förtäring och ibland även en matkasse med smakprov och recept att ta med hem.

3. **Social samvaro + underhållning.** För att locka folk till de öppna verksamheterna och träffpunkterna erbjöds underhållning med sång och musik eller tematräffar. Några kontaktpersoner berättar att det är ett bra sätt att nå många personer vid ett tillfälle.
4. **Uppsökande verksamhet och riktade insatser.** Många av kontaktpersonerna konstaterar att det är svårt att nå äldre ensamma personer som inte själva tar initiativ. Det som prövats är olika former av uppsökande verksamhet där hemtjänsten är en viktig aktör. Hemtjänsten har kunnat ta med information till dem de upplever kan behöva sociala kontakter och fråga om de är intresserade.

En kontaktperson beskrev hur de prövade att låta hemtjänstpersonal ta med sig personer till den lokala träffpunkten, men att det inte fungerat av olika anledningar. Det kunde vara dålig motivation, dålig hälsa eller stora behov av personlig omvårdnad. I stället började man med att hemtjänstens personal, på stadsdelsförvaltningens uppdrag, går hem till de personer som anses behöva hjälp att bryta ensamheten.

En stadsdel prövade något som kallades måltidsvän. Det innebar att personal (måltidsvän) på servicehusen hämtade och hjälpte sex-sju personer till en gemensam lunch. Det här var äldre personer som av olika anledningar inte känner sig bekväma i en vanlig matsal till exempel på grund av rörelsehinder. När de kom dit i sällskap blev de mer bekväma och hade lättare att vara sig själva.

Andra former av riktade insatser var till exempel matlagningsgrupper och mer specifikt matlagningsgrupper för män. Grupperna kunde innehålla information om bra mat för seniorer tillsammans med matlagning och att man åt tillsammans.

En stadsdel slöt avtal med närliggande restauranger där äldre personer erbjöds rabatterade priser under vissa perioder. Restaurangerna rapporterade ett ökat antal gäster men omfattningen finns inte redovisad.

Frågeställning 3: Vad var syftet med de aktiviteter som genomfördes?

Matlyftet har ett tredelat syfte: Att stärka den sociala dimensionen kring måltidssituationen, att motverka undernäring samt att motverka ofrivillig ensamhet. De aktiviteter som genomförts har till stor del haft fokus på att

stärka den sociala dimensionen kring måltidssituationen. De övriga två syftena blir snarare förhoppningar om att de ska komma som en effekt av den påverkade måltidssituationen. Det fanns hos de intervjuade en stor tilltro till och goda erfarenheter av vad gemensamma måltider kan åstadkomma.

”Konceptet är att erbjuda samvaro kring en måltid plus någon form av underhållning, något som hånder. Det skapar glädje och lust att komma tillbaka nästa gång. Själva maten räcker inte.”

”När det gäller Matlyftets syften så tycker jag att vi lyckades få med det mesta. Jag blir nästan lite överväldigad över måltidens betydelse, hur viktig den är. Man skulle nästan kunnat ha en träffpunkt där man bara serverade måltider. Om man är ensam och äldre är det inte lätt att motivera sig till att laga bra mat. Det blir en ond cirkel, det är inte roligt att äta och det är inte roligt att laga mat och då mår man inte bra till slut. Men om man får avnjuta en måltid i sällskap med andra människor så upprätthåller man väldigt många förmågor. Ur ett folkhälsooperspektiv håller man hälsan längre. Att kombinera ett socialt möte i kombination med måltid är jätte-jättebra.”

Frågeställning 4: Vilka var målgrupperna för aktiviteterna och kunde de nås?

En majoritet av de intervjuade svarade att de genomförda aktiviteterna till stor del riktades till äldre personer i eget boende. Och det var aktiviteter utgående från mötesplatser och träffpunkter. I några stadsdelar gjordes även aktiviteter på vård- och omsorgsboenden och servicehus, alltså biståndsbedömda boendeformer.

Inom gruppen äldre i eget boende gjordes även mer specifika aktiviteter riktade till personer på seniorboende, till män (matlagningskurser), eller till personer där det fanns signaler om att de var ensamma eller isolerade. Kontakten med de här personerna gjordes med hjälp av personal inom hemtjänsten eller personal på seniorboenden, som agerade som måltidsvän eller som ledsagare.

Några av stadsdelarna använde en del av de beviljade medlen för informationsmaterial och annonsering av aktiviteter. Men alla intervjuade berättade om hur de på olika sätt försökt få ut information om sina aktiviteter. Den lokala tidningen ansågs av många vara den viktigaste informations-spridaren.

"Jag tror att annonserna i Mitt i var största anledningen till att så många kom. Det är det som fungerar bäst när vi frågat de äldre."

En annan sa:

"Vi har en kommunikatör och vi annonserar i tidningen lokalt och på webben, men sedan sprider det sig väldigt mycket från mun till mun".

Andra kontaktpersoner beskriver hur de använt många olika spridningskällor:

"Informationen har gått via lokaltidningen och information på träffpunkterna, vårdcentral, bibliotek, föreningar men också från mun till mun. Vi har pratat om att skicka brev till alla seniorer men det har vi inte gjort".

Som tidigare nämnts använde några stadsdelar hemtjänstens personal som budbärare av information.

Fem av de elva stadsdelsförvaltningarna har lämnat någon form av redovisning av antalet besökare eller deltagare vid måltider, föreläsningar med mera. Utifrån den sammanställning som finns går det inte att få fram tillförlitliga resultat. I äldreförvaltningens egen redovisning av Matlyftet 2019, som bygger på inrapporterade uppföljningar, används beskrivningar som: *"Många var med och aktiviteterna har lockat nya deltagare"*, *"alla föreläsningar var fullsatta med mellan 75 och 139 deltagare"* eller *"Ett stort intresse, cirka 60 personer återkom för att äta"*.

Informationen har nått många personer men det är svårt att veta om "nya" äldre har kommit. Flera av kontaktpersonerna tror att insatserna också nått äldre personer med ensamhetsproblematik men samtidigt finns en stor osäkerhet. De konstaterar att det är svårt att veta hur många personer det handlar om och det är sällan eller aldrig det dokumenteras eller räknas.

"När det gäller gruppen ensamma så tycker jag det är svårt. Först och främst för att det är så svårt att veta om du har nått dem? Jag kan inte säga att vi lyckats med dem. Jag tror vi har många kunder i hemtjänsten som verkligen skulle behöva sådana aktiviteter. På våra träffpunkter är det framför allt piggare personer som tar sig dit själva. Men de som inte orkar kanske också har hemtjänst. Vi genomförde inte "måltidsvän" inom hemtjänsten men hoppas att vi kan få göra det i framtiden."

"Det är jättesvårt. Man når de man når, de som vill ha en förändring, som vill ha sällskap, och de når man ganska lätt. Men de vi inte når är väldigt svåra att nå."

Ytterligare en sa att hon vet att nya personer kommit men inte i vilken utsträckning.

*"Alla vi kände sedan tidigare kom ju men även nya som kom via annonser i Mitt i, Facebook och alla anslags-
tautor. Vi når dem som frivilligt vill engagera sig och
som vill röra på sig. De i sin tur tar med sig grannar
och vänner. En del vill träna eller bara vara här"*

Frågeställning 5: Vilka aktiviteter uppfattades som lyckade och varför?

Koststrategerna på äldreförvaltningen konstaterar:

"Det som varit bra med Matlyftet är att man fått prova olika aktiviteter och insatser, vilket i sin tur skapar ett intresse för att pröva nya saker"

På frågan om vad som varit mest lyckat svarade en kontaktperson från en av ytterstadsdelarna:

"Det som gjorde störst skillnad var bussutflykterna in till Stockholm som blev väldigt uppskattade. Vi åkte till ett fik men gjorde också promenader kring bland annat Slussen. Den här dagen såg jag att de äldre satt och njöt i bussen"

Oavsett hur måltidsaktiviteterna genomförts var kontaktpersonerna i stort eniga om att kombinationen av föreläsningar, studiecirkel, temadagar eller underhållning tillsammans med servering av en måltid är ett lyckat koncept. På det här sättet kunde fler personer nås.

På frågan om varför det fungerat bra svarade en kontaktperson:

"Samvaron kring maten. Sedan har vi lockat med att någon kommit och underhållit. Det har ju dragit väldigt många också"

En kontaktperson menade att den reducerade kostnaden för måltiden var viktig.

"Det låga priset för måltiden är en viktig faktor. Jag tror inte att vi haft lika många besök om priset varit högre. Men lockelsen är också att det just är en träffpunkt där man tillhör gruppen."

På frågan om hur man tänker sig att fortsätta framöver svarar en annan kontaktperson:

"Vi tänker göra samma saker, samma koncept fast kanske bättre, fler sittningar, nå ut till fler, aktivera folk i matlagningen ... men vi behöver fundera på hur det ska gå till".

De aktiviteter som riktades åt specifika målgrupper sågs även de som lyckade, ibland efter att korrigeringar gjorts. En kontaktperson beskrev hur de försökt involvera hemtjänstens personal som ledsagare till träffpunkterna men att det inte fungerade av olika anledningar. I stället fick personalen tid att vara med hemma hos personen och med det som utgångspunkt försöka lotsa personen ut från hemmet.

"Lärdomen är att det krävs många olika steg för att ta sig från ensamhet till social samvaro."

Några kontaktpersoner lyfte aktiviteterna med matlagningsgrupper eller studiecirkelar om mat och matlagning som ett sätt att nå äldre män som normalt är en grupp som är svåra att nå.

Även om de flesta aktiviteterna ansågs lyckade var de flesta intervjuade överens om att det är svårt att veta om det verkligen ger den effekt som man önskar. Det finns ingen systematisk uppföljning av aktiviteterna. En kontaktperson sammanfattade det så här:

"På frågan om eventuella effekter på undernäring och ofrivillig ensamhet tror jag att man måste titta mer över tid. Om vi jobbar på ett boende med till exempel matsituationen så måste det runt omkring också fungera, som trivsel. I dag är vi bättre på det än tidigare."

När det gäller ensamhet tror jag inte man kan se någon effekt, men de som får gå på olika aktiviteter skulle nog, om de gjorde en självskattning, säga att det var så. Vi borde göra mer sådana undersökningar".

Liknande tankar hade en annan kontaktperson när det gällde frågan om en förbättrad matsituation kan ha effekt på problematiken med undernäring.

"När man ramar in en matsituation och gör den extra trevlig så kan det göra att man äter mer. Men om vi når dit är svårt att säga."

Koststrategerna ansåg att det behövs bättre uppföljning men berättade också att det funnits en ambition att följa upp aktiviteterna mer än vad som sedan skedde på grund av den rådande pandemin.

"Den här biten med uppföljning borde man jobba mycket mer med. Det är ganska mycket pengar man får."

Men vi har hamnat lite i ett vakuum. Vi kan inte ställa så höga krav på verksamheterna under coronan men även 2019 kunde vi uppleva att det var svårt att följa upp. Vi vet ju inte till hundra vad som verkligen händer”.

Frågeställning 6: Kan aktiviteterna fortleva utan externa medel?

På den här frågan gavs flera olika svar. En menade att medlen var en förutsättning för att få det mer jämlikt över staden. En annan kontaktperson sa att den här typen av aktiviteter hade vi gjort i alla fall men kanske i mindre utsträckning. En tredje kontaktperson poängterade att det inte finns ekonomi för att köpa in sådan utrustning som medlen nu gjorde det möjligt att göra. En fjärde menade att medlen gör det möjligt att tänka nytt kring hur stadsdelens olika målsättningar ska nås.

”Om det ska vara jämlikt över staden så behövs de här satsningarna. Oavsett så kommer vi fortsätta (i stadsdelen) men det hjälper oss och andra utsatta stadsdelar där det finns personer som inte har råd att betala.”

”I mindre skala kan det fungera men då är vi begränsade till vad vi själva kan föreläsa om. Kanske skulle vi bjuda på kaffet, men inte tilltugget.”

”Flera insatser hade vi nog klarat utan externa medel men inte inköp av porslin till exempel.”

”En sådan satsning som vi gjorde går inte utan stöd utifrån. Hemtjänsten har sin egen budget och klarar inte sånt här utan stöd.”

”Jag tror inte vi kan fortsätta utan medel. Vill man ha något extra behövs externa medel.”

”Stödet har öppnat upp för oss att ”brainstorma” kring hur vi ska nå målen. Det hade nog inte skett utan stödet. Sedan hade vi naturligtvis inte kunnat göra allting heller. Transporterna från kostenheten till exempel, kostar tusen kronor varje gång. Det klarar vi inte utan externa medel.”

Frågeställning 7: Vilka hinder finns för att resultaten ska bli kvarstående?

På frågan om vad det funnits för hinder, eller vad som hade kunnat göras annorlunda för att förbättra resultaten av projektet och påverka möjligheten för aktiviteterna att bli kvarstående, beskrev de intervjuade kontaktpersonerna i huvudsak tre områden:

- Styrningen av projektet, det vill säga upplägget för ansökan och beviljande av medel.
- Den korta tidsperioden för ansökan, tilldelning av medel och genomförande.
- Bristen på tid och avsaknaden av instrument för utvärdering av insatserna.

"Det som varit svårt med ansökningarna är det vanliga. Vi ute i förvaltningarna har våra önskemål och äldre-förvaltningen godkänner eller inte. Det skulle vara bättre om det var mer riktat, att det finns en tanke om vad äldre-nämnden vill uppnå.

Det är ju svårigheter med att de olika stimulansmedlen går i varandra. Ensamhet, suicidprevention ... de (äldreförvaltningen) måste välja! Matlyftet kanske ska handla om måltider och inte som nu vara väldigt vitt i syftet. Det blir svårare."

"Det var svårt från början då vi inte fick veta hur mycket vi skulle få och vi fick vänta länge innan vi visste. Annars hade vi kunnat gå på med stora kanonen redan från början. Det var också svårt att veta vad man fick ha pengarna till."

"Det viktigaste problemet med såna här medel generellt, är att de kommer för sent under året. De kommer sent under våren, ska sedan startas upp i maj, sedan kommer sommaren och redovisningen ska göras i december. Vi förlorar flera månader samtidigt som pengarna ska användas samma år. Det borde vara mer långsiktigt, minst två år. Då skulle vi också kunna få med en utvärdering av insatserna med något enkelt utvärderingsinstrument."

"Om vi från år ett hade fått veta att Matlyftet sträcker sig över flera år hade vi haft ett annat tänk. Då hade vi kunnat göra en mer långsiktig plan och kanske kunnat utbilda personal, till exempel inom hemtjänsten."

DISKUSSION

Utifrån sammanställningen av projektets dokumentation och intervju-svaren från de inblandade växer en bild fram av en satsning som möjliggjort en mängd olika aktiviteter vars huvudsakliga syfte varit att erbjuda social samvaro. Huruvida en aktivitet är bättre eller sämre än en annan, eller vilket värde de har för de äldre personerna är omöjligt att svara på då så många olika faktorer spelar in. Det finns till exempel inte någon utgångspunkt, det vill säga svar på frågor som hur stor målgruppen var vid start och hur den såg ut, när det gäller förutsättningar och behov. Det blir också svårt att titta på effekter över tid, särskilt de som är kopplade till projektets syften att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet. Däremot finns klara belägg för att en variation av möjligheter till social samvaro kring måltider erbjudits och också nått ett stort antal personer.

För att skapa möjligheter att förstå värdet och mäta effekter av aktiviteterna, samt att prioritera satsningar inom Matlyftet framöver kan ett system för systematisk uppföljning vara till god hjälp. Systematisk uppföljning kan genomföras på olika sätt och möjliggör inte bara förståelse för effekterna av en insats. Det kan även skapa förutsättningar för höjd professionalitet och yrkesstolthet när förbättringsarbetet utgår från faktisk kunskap – inte utifrån externt tryck eller ”magkänsla”. Förslagsvis kan äldreförvaltningen (eller Stiftelsen Äldrecentrum på uppdrag av äldreförvaltningen) erbjuda stöd till stadsdelarna att designa sina projekt så att det blir möjligt att följa upp fortsatta satsningar inom Matlyftet.

Systematisk uppföljning har fler fördelar. Det ger även beslutsunderlag för styrning och ledning. Med större förståelse för vad som kännetecknar framgångsrika aktiviteter för att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet underlättas styrning av medel till aktiviteter som kan förväntas motsvara syftet. Genom att definiera målbilder, till exempel inom varje stadsdel, kan incitament för Matlyftet på ett övergripande plan skapas. I den mån politik eller övergripande styrning har ambitioner att nå framgång inom särskilda områden, kan tydligare styrning därmed utgå från systematisk uppföljning.

Trots bristen på data om effekter över tid går det ändå att reflektera över några antaganden. Ett antagande är att om ambitionen är att nå en större grupp människor – oavsett bakomliggande förutsättningar och behov – så är subventionerade luncher (måltider) ett möjligt sätt. Kombination med underhållning eller föreläsningar har testats och lockat deltagare.

Ett annat antagande är att om ambitionen i stället är att nå den grupp äldre som av olika anledningar är socialt isolerade, eller riskerar att bli, kan någon form av uppsökande verksamhet användas. Det är en svår grupp att nå, då många inte ”vill” bli hjälpta. Gruppen är mer resurskrävande, det handlar om motivationsarbete och att erbjuda sociala aktiviteter. De uppsökande insatser som genomförts inom projekt Matlyftet har

ofta involverat hemtjänstens personal. De har ofta kunskapen om vilka personer som riskerar isolering och kan ge information om aktiviteter i stadsdelen. Men de kan också vara en medmänniska om extra tid ges. Det handlar alltså om i vilken utsträckning beställarenheten i respektive stadsdelsförvaltning kan (och har råd att) bevilja tilläggsinsatser som social tid eller sällskap.

Projektet Matlyftetets öppna idé, alltså att ha en bred definition på vilka aktiviteter eller insatser som kan erhålla medel kan diskuteras. Det positiva är naturligtvis mångfalden, att många olika aktiviteter kunde prövas. Det negativa är i bristen på systematisk uppföljning av aktiviteterna. Det i sin tur är en konsekvens av det snabba förlopp som de årliga medlen skapar. Inom ett år ska stadsdelarna ansöka om och beviljas medel, sedan sätta i gång aktiviteterna och slutligen avrapportera dem. Det finns alltså inget utrymme för att ta fram en nulägesbeskrivning eller utgångspunkt som de valda aktiviteterna kan utgå ifrån och sedan jämföras med och heller inget utrymme för att följa upp aktiviteterna. Tidsfaktorn gör det också svårt för äldreförvaltningen att ställa krav på de stadsdelar som erhåller medel.

Sammanfattningsvis kan konstateras att projekt Matlyftet genererat många olika aktiviteter som engagerat ett stort antal äldre personer i Stockholms stad. Det finns en stor entusiasm hos de medverkande som över lag tycker att de lyckats bra med det som åstadkommits. Tyvärr är det väldigt svårt att följa upp, utvärdera och se effekter av de genomförda aktiviteterna. Fortsättningsvis behöver frågor om projektets tidslängd och metoder för systematisk uppföljning prioriteras.

I år tilldelas stadsdelarna åtta miljoner kronor. Om den korta tidsperioden fortsätter att användas riskerar många goda idéer att inte nå sin fulla potential. En potential som heller inte kan nås utan en mer systematisk uppföljning, som i sin tur sannolikt kräver handledning eller guidning i lämpliga strategier. Sist men inte minst bör fokus också sättas på lärande utifrån de erfarenheter som gjorts i stadsdelarna, något som också ingick i projektets syfte. Den här rapporten har visat på att det finns många goda idéer att lära av, både inom och utanför staden. Förslagsvis anordnas regelbundna seminarier där de olika stadsdelarna erbjuds att berätta om sina satsningar utifrån Matlyftet. Den här rapporten blir också en del av kunskapsspridningen.

REFERENSER

- Amcoff E, Edberg A, Enghardt Barbieri H, Lindroos AK, Nälsén C, Pearson M och Warensjö Lemming E (2012). *Riksmaten – vuxna 2010–11. Livsmedels- och näringsintag bland vuxna i Sverige*. Livsmedelsverket.
- Cederholm T, Barazzoni R, Austin P, Ballmer P, Biolo G, Bischoff SC m fl (2017). *ESPEN guidelines on definitions and terminology of clinical nutrition*. *Clinical nutrition* 2017;36(1):49–64.
- Cedersund E och Ågren A (2017). *Äldre människor i ensamhet och gemenskap*. I Abramsson M, Hydén L-C och Motel-Klingebiel A (red). *Vem är äldre? Äldrebilder i ett åldrande Sverige*. Linköpings universitet (på uppdrag av utredningen nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen).
- Dahlberg L, Agahi N och Lennartsson C (2018). *Lonelier than ever? Loneliness of older people over two decades*. *Archives of gerontology and geriatrics* Vol. 75, 96–103.
- Lund A (2015). *Ensamhet – ett hot mot vår hälsa*. Medicinsk vetenskap 1, 2015.
- Nilsen C, Agahi N, von Saenger I, Österman J, Hedberg Rundgren Å och Lennartsson C (2019). *Hur mår stockholmarna efter 65? Beskrivning av hälsa och levnadsvanor 2002–2018*. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum.
- Socialstyrelsen. Termbanken. <http://termbank.socialstyrelsen.se>.
- Socialstyrelsen (2011). *Ej biståndsbeslutade insatser i kommunal äldre och handikappomsorg – resultat från en enkätundersökning 2011*.
- Socialstyrelsen (2014). *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om förebyggande av och behandling vid undernäring (SOSFS 2014:10)*.
- Socialstyrelsen (2020). *Att förebygga och behandla undernäring. Kunskapsstöd i hälso- och sjukvård och socialtjänst*.
- Sonde L och Johansson L (2020). *Stockholm – Äldrevänlig stad. Baslinjemätning 2019*. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum.
- Sonde L, Johansson L och von Berens Å (2021). *Ensamhet, volontärarbete och internetanvändning bland äldre stockholmare. Data från baslinjemätningen Stockholm – Äldrevänlig stad*. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum.
- Taube E (2015). *Loneliness: An essential aspect of the wellbeing of older people*. Lunds universitet.
- Utredningen om nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen (2017). *Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer (SOU 2017:21)*. Socialdepartementet.

Volkert D, Beck AM, Cederholm T, Cruz-Jentoft A, Goisser S, Hooper L m fl (2019). *ESPEN guideline on clinical nutrition and hydration in geriatrics*. Clinical nutrition 2019 Feb;38(1): 10–47.

Äldreförvaltningen, Planeringsavdelningen. *Tjänsteutlåtande Dnr 3.3-199/2019, 2019-05-21*. Stockholms stad.

Äldrenämnden i Stockholm fick 2019 i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra projektet Matlyftet. Målet var att stärka den sociala dimensionen kring måltiden, motverka undernäring, ofrivillig ensamhet och sprida goda exempel.

Elva av stadens tretton stadsdelsförvaltningar ansökte om medel för att genomföra egna insatser. Även 2020 och 2021 avsattes medel och under våren 2021 fick Stiftelsen Äldrecentrum i uppdrag att utvärdera aktiviteterna i matlyftet med fokus på 2019.

Vi har genomfört intervjuer med nyckelpersoner i Matlyftet, både inom äldreförvaltningens organisation och vid stadsdelsförvaltningarna. Dessutom har vi studerat projektets dokumentation. Utvärderingen har kretsat kring förväntningar på projektet, vilka aktiviteter som beviljades medel, syftet med aktiviteterna, målgruppen, vad som krävs för att resultaten ska bli bestående och möjligheten att fortsätta utan externa medel.

Matlyftet har genererat många olika aktiviteter som engagerat ett stort antal äldre personer i Stockholms stad. Det finns en stor entusiasm hos både ansvariga och de som genomfört aktiviteterna och trots svårigheten att följa upp, utvärdera och se effekter av de genomförda aktiviteterna är åsikten över lag att man lyckats bra med det som åstadkommits.

